

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
19 червня 2026 року

ОДЕСА
2026

УДК 342.7:341.3:364(477)

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Давиденко В.В., ректор університету, кандидат юридичних наук, доцент

Заступник голови:

Корнієнко М.В., перший проректор університету, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Бабчук О.Г., завідувач кафедри психології та педагогіки, кандидат психологічних наук, доцент;

Гугулан Є., завідувач кафедри приватного права Академії «Штефана Великого», Міністерство внутрішніх справ Республіки Молдова, доктор філософії, доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальова О.В., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Матієнко Т.В., професор кафедри психології та педагогіки, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасько О.М., професор кафедри психології та педагогіки, доктор юридичних наук, доцент;

Пишна А.Г., завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Сухарєва А.О., професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент;

Тетерятник Г.К., завідувачка кафедри кримінального процесу та криміналістики, доктор юридичних наук, професор;

Томіна В.Ю., доцент кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент.

Статті друкуються в авторському варіанті.

Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Захист прав дитини в умовах військової агресії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 червня 2026 р.). Одеса : ОДУВС, 2026 – 465 с.

«зеленої кімнати», впровадження механізмів відновного правосуддя та посилення гарантій прав неповнолітнього підозрюваного в умовах воєнного стану. Реалізація цих напрямів є необхідною передумовою забезпечення ефективного захисту прав неповнолітніх у кримінальному провадженні відповідно до європейських стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільченко О. В., Ткаченко О. А. До питання специфіки кримінальних проваджень щодо неповнолітніх. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2024. Т. 3, № 81. С. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.3.11>.

2. Піддубна А.В. Система процесуальних гарантій прав учасників кримінального провадження під час досудового розслідування. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2 (101) ч. 2. С. 239–248. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2023.2.53>

3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

5. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року. // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text.

6. Страшок А. А., Клапоушак Д. С. Додаткові гарантії під час здійснення кримінального провадження за участю неповнолітніх. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 622–625. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/150>.

7. Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила»): Правила, Багатостороння угода від 29.11.1985. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU85321>

8. Керівні принципи Організації Об'єднаних Націй для попередження злочинності серед неповнолітніх (Ер-Рядські керівні принципи): Резолюція, Принципи від 14.12.1990 № 45/112. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90377>

Платонов В.М.

Національний університет цивільного захисту України

НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

В умовах воєнного часу та зростанні надзвичайних ситуацій, які викликані ворожими обстрілами цивільної інфраструктури особливої актуальності набуває питання забезпечення захисту дітей, які є однією з найбільш вразливих

категорій постраждалих. Окрім викликів, які порушують звичний спосіб життя, вимушене переміщення, проживання в прифронтових районах, отриманий травматичний досвід, гострі реакції на стрес. Найбільш виражений вплив травматичної події пов'язаний із безпосереднім перебуванням дитини в зоні надзвичайної події та її статусу як постраждалого. Такий досвід може призводити до формування стійких негативних психологічних наслідків, зокрема емоційної дезорганізації, порушення процесів адаптації, розвитку реакцій стресу та тривоги, появи психосоматичних розладів, що ускладнюють подальшу адаптацію й соціалізацію в різних умовах.

У зв'язку з цим надання екстреної психологічної допомоги психологами ДСНС слід розглядати не лише як короткострокову психологічну інтервенцію щодо психологічної підтримки, а як важливий інструмент реалізації захисту прав дитини в площині отримання психологічної допомоги.

Основні правові засади надання допомоги дітям, які постраждали в наслідок надзвичайної події визначаються Законом України «Про охорону дитинства», відповідно до якого охорона дитинства є стратегічним загальнонаціональним пріоритетом, а держава забезпечує дитині право на життя, охорону здоров'я, всебічний розвиток та соціальний захист [4]. Актуальності ці засади набувають особливо в період надзвичайних подій воєнного характеру, коли дитина потребує не лише фізичного захисту, але й збереження психічного благополуччя.

Не менш важливе місце у системі захисту прав дітей посідає й Кодекс цивільного захисту України. Відповідно до статті 38 психологічний захист населення спрямовується на зменшення та нейтралізацію негативних психічних станів і реакцій населення у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій. Крім того, стаття 87 пункт 3 Кодексу гарантує постраждалим право на безоплатну психологічну допомогу та визначає необхідність забезпечення психологічної реабілітації неповнолітніх осіб, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій [1]. Тобто на законодавчому рівні екстрена психологічна допомога розглядається як один із механізмів державного захисту дітей.

Надання екстреної психологічної допомоги дітям є комплексом невідкладних заходів, спрямованих на стабілізацію емоційного стану дитини, зниження рівня гострої реакції на стрес, відновлення відчуття безпеки та контролю, попередження розвитку негативних психічних проявів. Така допомога надається безпосередньо після надзвичайної події в перші години або в найкоротший час. Основною метою допомоги є створення умов, за яких дитина може відчути підтримку, захищеність та контроль над ситуацією.

Авторами неодноразово відзначалась необхідність своєчасного психологічного втручання щодо дітей, які пережили кризові події. За результатами дослідження Д. Похілько, Ю. Костюченко та Ю. Горюн встановлено, що у дітей з різним рівнем травматичного досвіду проявляються різні прояви гострих емоційних реакцій, серед яких домінують страх, тривога, порушення регуляції, уникнення нагадувань та спогадів про травматичні події та ускладнення в адаптації [3]. Наголошується, що своєчасне надання

психологічної екстреної психологічної допомоги є важливим чинником запобігання подальшій психологічній дезадаптації дитини.

Робота авторського колективу О. Черненка, К. Пасинчука, І. Фільчук та А. Коломоець свідчить, що пережиті наслідки війни у дітей можуть проявлятися через підвищену тривогу, емоційну нестабільність, деякі прояви симптомів посттравматичного стресового розладу, порушень поведінки. Відзначено цінність раннього виявлення ознак психологічної травматизації та організації системної психологічної підтримки дітей як умови збереження їх психічного здоров'я та повноцінного розвитку [6].

Практична реалізація завдань психологічного захисту здійснюється через систему екстреної психологічної допомоги. Відповідно до результатів дослідження В. Платонова, В. Кердивара та Т. Кустової, визначено, що екстрена психологічна допомога надається, як і психосоціальна підтримка проходячи певні рівні, мета яких чітко та швидко окреслити основні потреби в захисті дитини та проведенні стабілізаційних заходів, які в комплексі являють екстрену психологічну допомогу. Зазначені принципи відповідають міжнародним рекомендаціям щодо надання першої психологічної допомоги дітям у кризових ситуаціях та сприяють мінімізації ризику розвитку віддалених негативних психологічних наслідків [2].

У системі захисту прав дитини екстрена психологічна допомога виконує декілька важливих функцій:

по-перше, вона забезпечує реалізацію права дитини на охорону психічного здоров'я;

по-друге, сприяє відновленню відчуття безпеки, яке є однією з базових умов гармонійного розвитку особистості;

по-третє, запобігає поглибленню психологічної травматизації та виникненню довготривалих негативних психічних станів.

Своєчасна психологічна допомога в умовах надзвичайної події сприяє збереженню соціального функціонування дитини та її подальшій успішній інтеграції в суспільство.

В методичних засадах надання екстреної психологічної допомоги персоналом ДСНС відзначається, що першочерговими завданнями психолога в кризовій ситуації є оцінка потреб постраждалої особи, стабілізація її емоційного стану, зниження рівня дистресу та відновлення відчуття контролю над ситуацією [5]. У роботі з дітьми варто враховувати вікові особливості, недопущення повторної травматизації та залучення найближчого соціального оточення до процесу надання допомоги, батьки та родичі за умов, що вони можуть бути з дитиною і самі не потребують психологічної допомоги.

Особливість роботи з дітьми в умовах надзвичайної ситуації визначається потребою врахування їх емоційного стану. Під час надання допомоги важливим є використання доступної для дитини мови спілкування, підтримання контакту з батьками або законними представниками, забезпечення стабільного та безпечного середовища. Психолог орієнтується не лише на усунення актуальної емоційної реакції але й на збереження ресурсів дитини для подальшого подолання кризової ситуації [5].

Отже, надання екстреної психологічної допомоги дітям є невід'ємною складовою системи захисту прав дитини в умовах надзвичайної події. Її важливість підтверджується як положеннями нормативно-правової бази, так і результатами наукових досліджень. Враховуючи вплив кризових подій на психічний розвиток дітей, своєчасне надання екстреної психологічної допомоги слід розглядати як один із ключових механізмів забезпечення благополуччя, безпеки та реалізації основних прав дитини та створити передумови для успішного відновлення та зростання на фоні травматичного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI : станом на 30 берез. 2026 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

Платонов В., Кердивар В., Кустова Т. Дотримання принципів психологічного захисту та психосоціальної підтримки при наданні психологічної допомоги дітям в пункті екстреної психологічної допомоги ДСНС України. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2025. №2(10). С. 167-176. <https://doi.org/10.52363/dcpp-2025.2.14>

Похілько Д., Костюченко Ю., Горюн Ю. Особливості гострих стресових реакцій дитини з різним рівнем травматичного досвіду війни. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2022. №1(3). С. 97-108. <https://doi.org/10.52363/dcpp-2022.3.8>

Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III : станом на 25 трав. 2026 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

Протоколи надання психологічної підтримки та допомоги персоналу ДСНС та членам їх сімей: посібник / Кердивар В.В., Овсяннікова Я.О., Перелигіна Л.А., Платонов В.М., Похілько Д.С. Харків: Факт, 2024. 154 с.

Черненко О.М., Пасинчук К.М., Фільчук І.Ю., Коломоець А.М. Діти та війна: психологічні наслідки. Проблеми екстремальної та кризової психології. 2026. №1(11). С. 229-238. <https://doi.org/10.52363/dcpp-2026.1.19>

Політова А.С.

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права
Маріупольський державний університет

ДІТИ У ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ЗБРОЯ ЧИ ЖЕРТВА?

Діти – це радість кожної родини та майбутнє держави. Але реалії сьогодення занадто жорсткі до такої малозахищеної верстви нашої країни. Відзначимо, що за даними міжнародних організації тисячі дітей вербуються та використовуються у збройних конфліктах по всьому світу. Між 2005 і 2022 рр. було підтверджено, що понад 105 тис. дітей були завербовані та використані сторонами конфлікту, хоча вважається, що фактична кількість випадків набагато вища. Цих хлопчиків та дівчаток часто називають «дітьми-солдатами», вони страждають від численних форм експлуатації та жорстокого

Платонов В.М.	
НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ.....	325
Політова А.С.	
ДІТИ У ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: ЗБРОЯ ЧИ ЖЕРТВА?	328
Поляк А.Ю., Сукмановська Л.М.	
ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	332
Пономаренко В.В.	
ЗАПОБІГАННЯ ВЕРБУВАННЮ ДІТЕЙ ДО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ.....	335
Постолова К. Ю., Шевчук В.В.	
ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СТАТУСУ ДИТИНИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ.....	337
Прудка Л. М.	
РОЛЬ ІГРОВОЇ, АРТ- ТА НАРАТИВНОЇ ТЕРАПІЇ У ВІДНОВЛЕННІ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	340
Прудка Л. М., Нестеровська О.О.	
ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧИХ СВИДЧЕНЬ У СПРАВАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НАСЛІДКАМИ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	343
Пчеліна О.В.	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ПРАВОСУДДЯ, ДРУЖНЬОГО ДО ДИТИНИ, В УКРАЇНІ	346
Рибіна А,Галуцько В.М.	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДИТЯЧИХ МАСОВИХ ЗАХОДІВ.....	350
Ройляну В. К., Коропатов О. М.	
РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ТА ЗАХИСТІ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	353
Riabenkyi D.R., Ordynska I.Ya.	
PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR OVERCOMING TRAUMATIC EXPERIENCE AND ENSURING CHILDREN'S RIGHTS IN WARTIME..	355
Савайда О. І.,Кривуля М. О.	

Наукове видання

**ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ.
МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції**

м. Одеса, 19 червня 2026 року

Підп. до друку 18.06.2026. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк.арк 26,16. Обл.-вид. арк. 31,04
Надруковано з готового оригінал-макета
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська, 1
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП №3507 від 25.06.2009